

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D3/1/Ş.Y.-00/4 (İlk İnceleme)

Karar Sayısı : 00-32/338-192

Karar Tarihi : 29.08.2000

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof.Dr. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, Mehmet Zeki UZUN, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, R.Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER.

B- RAPORTÖRLER: Şefkat YÜKSEL, Bülent GÖKDEMİR

C- ŞİKAYET EDEN: ... (İsmin gizli tutulması isteniyor.)

D- HAKKINDA İLK İNCELEME YAPILANLAR: Ankara İli Keçiören ve Yenimahalle ilçelerinde faaliyet gösteren bazı fırıncılar

E- DOSYA KONUSU: Ankara'da faaliyet gösteren bazı fırınlar tarafından 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiğine ilişkin şikayet.

F- İDDİALARIN ÖZETİ: Ankara ili Keçiören ilçesinde faaliyet gösteren bir bakkal tarafından gönderilen 24.05.2000 tarihli başvuruda özetle; ihtiyacı olan ekmeği Baget Ekmek Fırını'ndan aldığı, ancak söz konusu fırının ekmeği düzensiz getirmesi ve daha önce verilen kar payının geri çekilmesi sebepleriyle başka bir fırından ekmek almak istediği, bu amaçla başvurduğu daha önce çalıştığı fırın sahiplerince, ekmek üreticilerinin birleşerek ekmek verilen bakkal ve marketleri paylaşmaları nedeniyle, bir fırın tarafından başka bir fırının müşterisine ekmek satılamayacağına kendisine ifade edildiği ve benzer durumda başka bakkalların da bulunduğu iddia edilmektedir.

G- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 24.05.2000 tarih ve 2040 sayı ile intikal eden başvuru; 05.02.1998 tarih ve 51-365 sayılı Kurul Kararı uyarınca, 21.06.2000 tarih ve 84 sayılı önerge ekinde Kurul'a havale edilmiş ve Kurul tarafından alınan 00-24/250-135 sayılı karar ile konunun ilk inceleme raporuna bağlanmasına karar verilmiştir.

Raportörler tarafından düzenlenen 23.08.2000 tarih ve D3/1/Ş.Y-00/04 sayılı İlk İnceleme Raporu, 29.08.2000 tarih, 00-32 sayılı Kurul toplantısında karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: Ankara'da faaliyet gösteren şikayete konu ekmek üreticisi firmalar hakkında, aralarında anlaşma ya da uyumlu eylem olarak nitelendirilebilecek bir ortak davranış bulunmaması ve bu teşebbüslerin ilgili pazarda çok küçük bir pazar payına sahip olmaları nedenleriyle bir önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.

I- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I- İlgili Ürün Pazarı

Temel gıda maddesi olan ekmeğin diğer gıda maddeleri ile ikame edilemediği göz önüne alınarak ilgili ürün pazarı ekmeğin pazarı olarak belirlenmiştir.

II- İlgili Coğrafi Pazar

Ekmeğin, kolay bayatlayan bir ürün olması nedeniyle yerleşim birimleri arasında kolayca taşınmamaktadır, bununla birlikte her ne kadar Ankara ili sınırları içinde ekmeğin ticareti yapılabilmekte ise de bakallar ve marketler yönünden, ekmeğin günün belli saatlerinde temin edilmesinin zorunlu olması ve uzak bölgelerden temin edilmesinin ek taşıma maliyetlerini beraberinde getirmesi hususlarının da coğrafi pazarın belirlenmesinde göz önünde tutulması gerekmektedir.

Bu bağlamda ilgili coğrafi pazar, şikayetçi tarafların faaliyet gösterdiği ve rekabet koşullarının, ilgili ürünün günün belli saatlerinde temin edilmesinin zorunlu olması ve uzak bölgelerden temin edilmesi halinde ek taşıma maliyetleri yaratması bakımından homojen olduğu bölge olan Ankara İli Keçiören ve Yenimahalle İlçelerini içeren coğrafi alan olarak belirlenmiştir.

III- Değerlendirme

Şikayetçi tarafından ileri sürülen iddialara konu olan teşebbüs davranışlarının 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği belirlenmelidir. İlgili madde; "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır" şeklindedir.

Başvuru dilekçesinde şikayetçinin ileri sürdüğü iddialar göz önüne alındığında teşebbüsler arasında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma ya da uyumlu eylemin varlığından bahsetmek oldukça güçtür. Zira söz konusu iddialara göre rekabet ihlalini gerçekleştiren firmalar arasında iktisadi anlamda geniş tabanlı ve piyasadaki rekabeti etkileyebilecek seviyede bir pazar paylaşımı bulunmamakta, daha çok bir kaç fırının kendilerinden mal almaktan vazgeçen satış birimlerini, diğer fırınlarla olan yakın ilişkilerini kullanarak, bunun mümkün olmadığı bazı durumlarda ise söz konusu satış birimine veya onun müşterilerine ya da ekmeği satın aldığı fabrikaya baskı yapmak suretiyle cezalandırması söz konusu olmaktadır.

Nitekim dosya mevcudu bilgi ve belgelerden şikayetçinin söz konusu yılın beşinci ayının sonundan itibaren ihtiyaç duyduğu miktarda ekmeği yine Yenimahalle semtinde faaliyet gösteren başka bir fırından hiçbir güçlükle karşılaşmaksızın elde edebildiği anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan şikayete konu olan az sayıda firmanın aralarında gerçekleştirecekleri bir anlaşma ya da uyumlu eylemin ilgili pazarda rekabeti kısıtlayıcı etki doğurması mümkün görünmemektedir. İlgili coğrafi pazarda faaliyet gösteren fırın ve ekmeğin fabrikalarının toplamının 77 olduğu, bunlardan 24'ünün Keçiören, 53'ünün de Yenimahalle'de faaliyet gösterdiği dosya mevcudu bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Şikayetçinin iddialarında ise ekmeğin üretim kapasiteleri

bakımından ortalama büyüklükte oldukları ifade edilen üç ya da dört fırının adı geçmektedir. Dolayısıyla, ilgili pazarın yaklaşık %5'ine sahip olan firmalar tarafından gerek nihai tüketici, gerekse yeniden satıcı bakkal ve marketler bakımından ürünün elde edilmesi yönünde herhangi bir kısıtlamanın yaratılması olası değildir. Şikayetçinin dönem dönem maruz kaldığı kısıtlama, genellikle kendisine yakın bölgelerde yer alan fırınların, şikayete taraf olan firmalarca yapılan adli soruşturmaya konu olabilecek baskılar sonucu mal vermeyi reddetmeleri sonucu ortaya çıkmıştır.

J- SONUÇ

Ankara ili Keçiören ve Yenimahalle ilçelerinde faaliyet gösteren şikayete konu bazı ekmek üreticisi firmalar hakkında, 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi anlamında bir rekabet kısıtlamasının olmaması nedeniyle bir önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.